

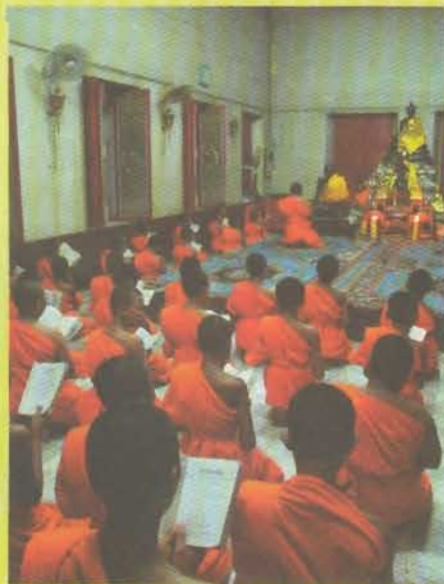
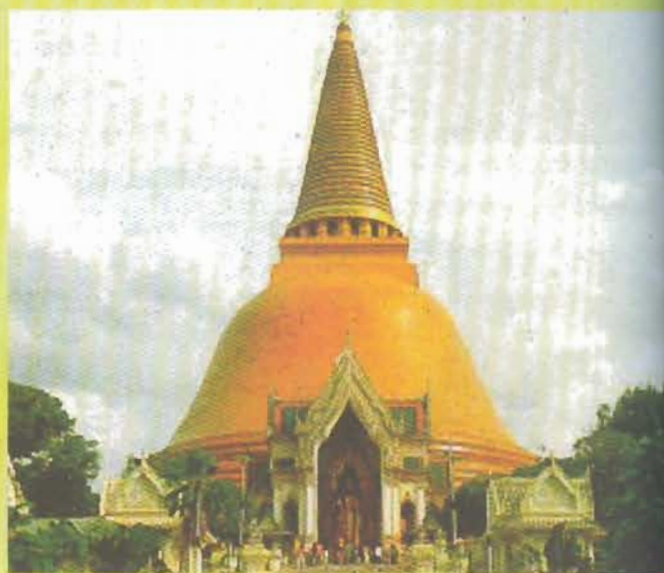
เมืองทวารวดี ศรีนครปฐม

เป็นเรื่องที่น่าเศร้า และน่าเสียดายอย่างยิ่ง ที่โบราณสถานในยุคทวารวดีซึ่งก่อด้วยอิฐ ได้ถูกทำลายลงเป็นจำนวนมหาศาล เมื่อมีการก่อสร้างทางรถไฟสายใต้ ในปีพุทธศักราช 2443

บริษัทฝรั่งที่มารับเหมาส่งทางรถไฟ ประกาศรับซื้ออิฐเป็นจำนวนมาก พวกชาวบ้านที่ไม่รู้คุณค่า จึงพากันมาเรือเอาอิฐจากโบราณสถานทวารวดีที่มีขนาดค่อนข้างใหญ่ไปขายให้ฝรั่ง เพื่อนำไปถมเป็นอับเฉากลางทางรถไฟตั้งแต่สถานีบางกอกน้อย ไปตลอดทางกว่า 50 กิโลเมตร

สถูปเจดีย์ สมัยทวารวดีอันงดงามวิจิตร นับร้อยองค์ ถูกทุบทำลายเรือเอาอิฐไปขายจนเกือบหมด วิหาร เจดีย์ ที่มีซากให้เห็นจึงเป็นแค่เพียงฐานกว้างๆ เช่นที่วัดดอนยายหอม ที่เนินพระ ที่วัดธรรมศาลา วัดพระงาม ที่พอเหลืออยู่เป็นรูปร่างให้คนรุ่นหลังได้ศึกษา ปัจจุบันเหลือเพียงแค่ 2 แห่ง คือ เจดีย์ จุลประโทน และเจดีย์วัดพระเมรุ

กองอิฐสูงประมาณ 4 เมตร หลังวิทยาลัยเทคนิคนครปฐม ที่มีรั้วล้อมอยู่อย่างคับแคบ และหญ้าขึ้นรกรุงรัง ใครเลยจะรู้ว่า นี่คือจุลประโทนเจดีย์ ที่เมื่อพันกว่าปีที่แล้วเคยมีความงดงาม และตั้งตระหง่านอยู่กลางเมืองนครชัยศรีโดยห่างจากพระประโทนเจดีย์เพียง 500 เมตร เท่านั้น

ปีพ.ศ.2482 กรมศิลปากรร่วมกับนักโบราณคดีชาวฝรั่งเศสทำการขุดสำรวจ และพบเรื่องราวทางทวารวดีที่น่าศึกษายิ่ง จุลประโทนเจดีย์ เป็นพุทธสถานในนิกายเถรวาท รูปทรงสี่เหลี่ยมรอบเจดีย์มีลานเดินเวียนกระทำประทักษิณยาวด้านละ 19 เมตร มีภาพปั้นดินเผาประดับรอบๆฐานด้านละ 18 ภาพ ซึ่งยังคงสมบูรณ์งดงาม มีการสร้าง

เพิ่มเติมถึง 3 ระยะ จนกลายเป็นทรงปราสาท 5 ชั้น เหมือนกับเจดีย์กุฎ หรือรัตนเจดีย์ที่จังหวัดลำพูน

น่าเสียดายที่ 90 ปีต่อมาไม่มีใครใส่ใจให้ความสำคัญกับจุลประโทนอีกเลย ภาพดินเผาที่สมบูรณ์ ถูกดินทรายกลบฝัง เหมือนดังเป็นแค่ตำนานเรื่องเล่า

ในปีที่ทำการขุดค้นจุลประโทนเจดีย์ ก็ได้ทำการขุดสำรวจวัดพระเมรุไปพร้อมๆกัน ทำให้ตื่นตะลึงกับความยิ่งใหญ่ของซากกองอิฐริมถนนเพชรเกษมนี้อย่างยิ่ง

ด้วยปรากฏว่า วัดพระเมรุ เป็นเจดีย์ที่มีขนาดใหญ่และมีความหรรษาที่สุดในเมืองนครชัยศรี ฐานเจดีย์แต่ละทิศ กว้างถึง 80 เมตร ตัวเจดีย์เป็นทรงกลม แต่มีฐานเป็นสี่เหลี่ยม รอบฐานเจดีย์ชั้นที่ 2 มีซุ้มประดิษฐานพระพุทธรูปนั่งห้อยพระบาท ทิศละ 1 องค์ สูง 3.5 เมตร พระพุทธรูปศิลาขาวทั้ง 4 องค์นี้พบตั้งแต่ ปี 2400 เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 4 ทรงทำการบูรณะองค์พระปฐมเจดีย์ โดยขึ้นส่วนพระหัตถ์ พระศอ พระบาทแยกย้ายกันไปคนละทิศ กว่าจะรวมกลับคืนมาได้ก็ใช้เวลานานมาก ซึ่งปัจจุบันประดิษฐานอยู่ในพระอุโบสถวัดพระปฐมเจดีย์ 1 องค์ หน้าลานด้านทิศใต้วัดพระปฐมเจดีย์ 1 องค์ ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร 1 องค์ และที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เจ้าสามพระยา 1 องค์ ที่แห่งนี้ยังพบธรรมจักร และปฏิมากรรมงดงามอีกหลายชิ้น ลานกว้างด้านข้างวัดพระเมรุในอดีตคือที่ท้องสนามหลวงแห่งอาณาจักรทวารวดี ซึ่งเคยใช้ประกอบกิจกรรมพระราชพิธีของพราหมณ์ และใช้ถวายพระเพลิงพระบรมศพของราชวงศ์นครชัยศรีมาหลายครั้งหลายครา ดวงวิญญาณแห่งเทพดาที่มาชุมนุม และดวงพระวิญญาณพระบรมวงศานุวงศ์ในนครชัย ศรีมามากมายที่สถิตอยู่ จึงคอยปกป้องไม่ให้ผู้ใดมาทำการอันมิควรในสถานที่สำคัญแห่งนี้ด้วยอำนาจแห่งเงินโบราณสถานสำคัญของประเทศจึงถูกจัดสรรที่ดินขาย เตรียมมาจะสร้างห้างสรรพสินค้าใหญ่

แต่ด้วยเดชะนาภาพแห่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์ใน เมืองนครชัยศรี จึงทำให้แผ่นดินตรงนี้ อยู่รอดปลอดภัย และคลอให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จพระราชดำเนินมาทอดพระเนตร พร้อมทั้งรับสั่งกับท่านผู้ว่าราชการจังหวัดว่าตรงนี้เป็นแหล่งขุดค้นทางทวารวดีที่สำคัญ จึงช่วยกันรักษาไว้ให้ดี

หากได้มีโอกาสจำลององค์พระเจดีย์ที่วัดหน้าพระเมรุให้กลับฟื้นคืนมาอีกครั้ง บรรดานักประวัติศาสตร์ศิลป์และนักวิชาการต่างก็จินตนาการออกมาได้หลากหลายรูปแบบ

เจดีย์ที่ยังคงมีความสมบูรณ์ที่สุดของเมืองนครชัยศรีเหลือเพียง 2 องค์เท่านั้น คือ พระประโทนเจดีย์ และองค์พระปฐมเจดีย์ องค์พระประโทนเจดีย์ตั้งอยู่กลางเมืองนครชัยศรี ตามจารึกได้บันทึกว่า พระยาแก้ววณิชราช กษัตริย์เมืองนี้โปรดเกล้าฯให้สร้างขึ้นในราวปี พ.ศ.1199 เพื่อครอบเรือนหินซึ่งเคยบรรจุพระนาถทองที่พระองค์นำไปแลกพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า 100 องค์ จากเจ้าเมืองลังกา ที่เรียกว่าพระประโทน เพราะที่ตั้งเดิมเป็นที่อาศัยของ โทณพราหมณ์

มองลักษณะภายนอกดูเหมือนเป็นปรางค์ในสมัยอยุธยาตอนต้น เนื่องจากผ่านการบูรณะมาถึงสองครั้งในช่วงอาณาจักรสุโขทัย และในช่วงอาณาจักรอยุธยา แต่รูปร่างที่แท้จริงนั้นคงเป็นลักษณะของเจดีย์ในสมัยทวารวดีเหมือนจุลประโทนเจดีย์

เมื่อปี 2548 กรมศิลปากรได้ขุดสำรวจจอบูฐานเจดีย์ เพียงบางส่วนแต่ก็หมดงบประมาณเสียก่อนจึงทำให้นักประวัติศาสตร์และนักวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สงสัยมานานหนักหนาอดเสียใจไม่ได้

(โปรดอ่านต่อฉบับหน้า)